

تفاهم نامه

میان

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

که توسط

اداره عملیاتی و حمایتی انکشاف ملی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان

نماینده می گردد

و

مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آقاخان

که توسط

شبکه انکشافی آقاخان

نماینده می گردد

برای

برنامه مشترک بازسازی شهری در محلات تاریخی واقع در دو طرف دریا در
ساحات مرکزی کابل

تفاهمنامه

این تفاهمنامه به تاریخ _____ 2021 امضا گردید

میان:

اداره عملیاتی و حمایوی انکشاف ملی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان
(منبع اداره عملیاتی)،

که منبع بنام دولت جمهوری اسلامی افغانستان یاد می‌گردد

و

مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آفاخان (AKDN) که توسط دفتر نمایندگی شبکه انکشافی آفاخان در کابل، نمایندگی می‌گردد،
(منبع این مؤسسات به طور منفرد و یا در مجموع به نام "مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آفاخان" یاد می‌گردند.)

منبع مشترکاً به نام "طرفین" و به طور منفرد به نام "طرف" یاد می‌گردند.

برای: اجرای برنامه مشترک بازسازی شهری به هدف ایجاد یک "زون میراث تاریخی" در ساحات واقع در امتداد دو طرف دریا در مرکز تاریخی کابل به شمول (1) بازسازی و نوسازی "ساحه ماشین خانه" متعلق به قرن نهم، واقع در ناحیه 2 کابل، برای استفاده به عنوان یک مرکز عامه چند منظوره و سپس حمایت از ایجاد ساختارهای مدیریتی و عملیاتی مؤثر (2) تبدیل بعضی از ساحات باز در امتداد دریای کابل، واقع در نواحی 1 و 2، به فضاهای عامه و پارک (3) منظرسازی و سنگ فرش بعضی از مسیرهای عامه در امتداد دو طرف دریا و احداث پل ها برای عابران پیاده در بالای دریای کابل و (4) سرمایه گذاری های وسیع تر در بهسازی فیزیکی، برنامه های آموزشی اجتماعی - اقتصادی و حمایت از اقدامات برنامه ریزی برای ساحات واقع در حریم این پروژه، به هدف بهبود شرایط زندگی جوامع تحت برنامه تغییر نمای اطراف دریای کابل (KARIT) که منبع در مجموع به نام "پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل" یاد می‌گردد، قسمیکه در "مطالعه امکان پذیری پروژه" مورخ 21 اگست 2017 میلادی تشریح و مشخص شده است و در مطابقت با قانون نافذ دولت جمهوری اسلامی افغانستان به پیش برده خواهد شد.

با در نظر داشت اینکه؛

1) یک توافقنامه همکاری برای انکشاف ("توافقنامه همکاری") بین دولت جمهوری اسلامی افغانستان و امامت اسماعیلیه (که توسط والاجانب آفاخان، چهل و نهمین امام موروثی مسلمانان شیعه اسماعیلیه نمایندگی می‌شود) به تاریخ 24 مارچ سال 2002 میلادی در کابل به امضا رسید، تا مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آفاخان یک سلسله اقدامات را در انکشاف محلات، امور اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در افغانستان، در حمایت از همکاری های محلی، منطقوی و بین المللی در محتویات فرهنگی، موسیقی سنتی، هنر و محیط معمور روی دست گیرد.

(2) به تعقیب موافقت نامه همکاری قبلی، بنیاد فرهنگی آقاخان، یکی از مؤسسات شبکه انکشافی آقاخان (AKDN) که یک سلسله فعالیت‌های حفاظت و انکشاف شهری را در جهان اسلام تطبیق نموده است، پنج (5) تفاهم نامه مهم را به منظور همکاری در امر حفاظت، احیای شهری، انکشاف، مدیریت و بهره برداری از ساحات تاریخی با دولت جمهوری اسلامی افغانستان در سال‌های 2002 و 2016 میلادی در کابل به امضا رسانیده است.

الف) اولین تفاهم نامه که به تاریخ 26 اپریل، سال 2002 میلادی به امضا رسید، زمینه راه اندازی برنامه حفاظت و تجدید حیات شهری را در منطقه مقبره تیمورشاه در ناحیه اول کابل فراهم نمود.

ب) تفاهم نامه دوم که به تاریخ 30 اپریل سال 2002 میلادی به امضا رسید، انجام یک سلسله فعالیت‌های حفاظتی و بازسازی را در خصوص احیای مجدد باغ تاریخی بابر و همچنان اقدامات مدیریتی بعد از احیای آن باغ، واقع در ناحیه 7 کابل را فراهم نمود.

ج) تفاهم نامه سوم که به تاریخ 16 جنوری سال 2008 میلادی به امضا رسید، ایجاد "مؤسسه حفظ و مراقبت باغ بابر" منحصراً یک مؤسسه ای غیر انتفاعی مستقل راجستر شده دولتی - خصوصی را جهت مدیریت و بهره برداری مؤثر باغ بابر ممکن ساخت.

د) تفاهم نامه چهارم که به تاریخ 18 فبروری سال 2015 میلادی به امضا رسید، زمینه را برای بازسازی باغ تاریخی چهلستون، واقع در ناحیه 7 کابل، فراهم ساخت. به عنوان بخشی از این تفاهم نامه، "مؤسسه باغ های تاریخی کابل" ایجاد و جایگزین "مؤسسه حفظ و مراقبت باغ بابر" گردید که باغ بابر را همراه با باغ چهلستون، پارک و مقبره تیمورشاه مدیریت و اداره می کند.

ه) تفاهم نامه پنجم که به تاریخ 5 اکتوبر سال 2016 در بروکسل به امضا رسید، اساس "پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل" را تشکیل می دهد و زمینه را برای بازسازی ساحة ماشین خانه و ایجاد منظرهای عامه در محلات تاریخی واقع در دو طرف دریای کابل، فراهم می سازد.

(3) برنامه احیا و بازسازی باغ بابر، باغ چهلستون، پارک و مقبره تیمورشاه در کابل که مشترکاً توسط طرفین انجام یافت، منتج به حفاظت از مناظر طبیعی و آبدات تاریخی توأم با فراهم سازی تسهیلات با کیفیت عالی برای استفاده تفریحی توسط عموم مردم گردید. حمایت‌های بعدی از مدیریت و بهره برداری این ساحات از طریق "مؤسسه حفظ و مراقبت باغ بابر" و سپس از طریق "مؤسسه باغ های تاریخی کابل"، از سال 2008 میلادی به اینسو منتج به ورود بیش از شش و نیم میلیون نفر بازدیدکننده به باغ ها و پارک مذکور گردید، و عواید این ساحات، از زمان احیای آنها به عنوان فضاهای عامه تفریحی و فرهنگی در کابل جوابگوی مصارف اداری و حفظ و مراقبت پایدار آنها گردیده است.

(4) سرمایه گذاری های بنیاد فرهنگی آقاخان در برنامه های بهسازی محلات به شمول بهسازی راه ها و آبروها، و فعالیت های بهبود دسترسی، برنامه های آموزشی اقتصادی- اجتماعی، منتج به بهبود معیشت و سطح زندگی جوامع اطراف ساحات تاریخی مانند باغ بابر و شهرهای قدیم کابل و هرات گردید. همچنان از تدوین طرح های برنامه ریزی و پالیسی های مناسب برای نگهداری ساحات تاریخی حمایت صورت گرفت.

(5) تفاهم نامه پنجم که به تاریخ 5 اکتوبر سال 2016 میلادی به امضا رسید، مربوط به ساحة دو طرف دریای کابل می شود که شامل مجموعه ای از محلات مسکونی تاریخی، آبدات تاریخی و میراث فرهنگی عامه، واقع در هر دو طرف

دریا، متصل به فضاهای عامه مخروبه، ساحات باز و سرک ها می گردد. پیش بینی می گردد که پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، زمینه ایجاد یک "زون عامه و شهری" پر جنب و جوش را که شامل فعالیت ها و برنامه ها به هدف احیای اقتصادی، ادغام اجتماعی و انکشاف فرهنگی می گردد در این ساحه فراهم سازد. قسمی که در مطالعه مفهومی مقدماتی تحت عنوان "پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل" (ضمیمه 1) تشریح گردیده است. این اهداف از طریق بازسازی و نوسازی ساحات میراث تاریخی برای استفاده مجدد مناسب، ایجاد فضاهای باز و مناظر عامه، و اتصال این ساحه از طریق احداث پل ها برای عابران پیاده و بهبود دسترسی وسیعتر، همراه با بهبود شرایط زندگی جوامع مسکونی این ساحه، بدست خواهد آمد. موارد ذیل به طور خاص در رابطه با پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل ذکر می گردد:

- i. اداره عملیاتی، متصدی ساحه تاریخی ماشین خانه و ساحات میراث تاریخی همجوار واقع در جوی شیر، که تشکیل دهنده بخش مهم پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل می باشد، است.
- ii. مطالعه مفهومی مقدماتی تحت عنوان "پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل" (ضمیمه 1)، که اهداف اصلی این برنامه را تشریح می کند و محدوده مقدماتی کارها را مشخص می سازد، توسط بنیاد فرهنگی آقاخان تهیه و جهت بررسی و ابراز نظر به نهادهای دولتی مربوطه ارائه گردیده است.
- iii. وزارت امور خارجه فدرال آلمان از طریق بانک انکشافی آلمان (KfW) در چوکات حمایت گسترده تر از شبکه انکشافی آقاخان و دولت جمهوری اسلامی افغانستان، موافقت کرده است تا در قالب کمک مالی بلاعوض، فعالیت های را که در مطالعه مفهومی مقدماتی مشخص شده است، به طور کامل تمویل نماید.

(الف) به تعقیب آن، وزارت مالیه و وزارت شهرسازی به نمایندگی از دولت جمهوری اسلامی افغانستان، بانک انکشافی آلمان به نمایندگی از وزارت امور خارجه جمهوری فدرال آلمان، و بنیاد فرهنگی آقاخان- افغانستان یک مصوبه را تحت عنوان "موافقتنامه مالی و پروژه" برای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل و اسناد مربوط به منظور تنظیم پروژه و ترتیب تمویل، و همچنان روش های مفصل و مشخص برای نحو طرح و تطبیق پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل به تاریخ 5 سپتامبر 2018 میلادی امضا نمودند.

(ب) متعاقباً، وزارت شهرسازی به نمایندگی از دولت جمهوری اسلامی افغانستان، بنیاد فرهنگی آقاخان و بانک انکشافی آلمان مصوبه را به عنوان "موافقتنامه جداگانه مربوط به موافقتنامه مالی و پروژه" به تاریخ 5 سپتامبر 2018 میلادی، به امضا رسانیدند.

(6) بر اساس پیشینه همکاری مثبت میان اداره عملیاتی، بنیاد فرهنگی آقاخان و دولت جمهوری فدرال آلمان، تمام طرفهای نیدخل این تفاهم نامه موافق هستند که تطبیق پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، در ایجاد فرصت های اقتصادی و فراهم ساختن فضاهای سبز عامه و تسهیلات فرهنگی کمک می کند که در مجموع به سلامت و رفاه باشندگان کابل ممد واقع می گردد.

7) سرمایه‌گذاری‌های بیشتر در بهسازی فیزیکی ساحات رهايشی همجوار، ارائه برنامه‌های آموزشی اجتماعی - اقتصادی، و همکاری با مقامات محلی در برنامه ریزی، در حصول اطمینان از حفظ و مراقبت طویل‌مدت این ساحه کمک کرده، فرصت‌های شغلی را برای باشندگان اطراف این ساحه فراهم و در بهبود شرایط زندگی و معیشت آنان کمک خواهد کرد.

برای رسیدن به این اهداف، طرفین موافقت دارند تا همکاری‌شان را تحت مفاد این تفاهم‌نامه که در ذیل آمده است، گسترش دهند.

بنابر این، طرفین، مصمم به همکاری بوده و به شرح ذیل موافقت دارند:

1. هدف

هدف این تفاهم‌نامه تنظیم چارچوب در سطح اجرای پروژه برای ارتباط و همکاری میان طرفین برای رسیدن به اهداف پروژه تغییر نمای اطراف کابل، قسمی که در گزارش‌ها ذکر گردیده و جهت مشخص نمودن اصول کلیدی، روش‌ها، و مسئولیت‌های طرفین در تطبیق این پروژه و ایجاد ساختارها و سیستم‌های مدیریتی و بهره‌برداری پس از بازسازی میباشد. تفصیلات بیشتر لازم را متن موافقتنامه مالی و پروژوی و موافقتنامه جداگانه و اسناد مربوطه دربر خواهد داشت.

2. مقاصد

مقصد اصلی از همکاری میان طرفین، حصول اطمینان از تطبیق اجزای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، قسمی که توسط بانک انکشافی آلمان و دولت جمهوری اسلامی افغانستان در سال 2017 تأیید گردیده است می‌باشد. اما شرح بیشتر پروژه مطابق با سروی‌های مفصل، طرح و دیزاین مهندسی و منظر (لندسکیپ)، نقشه‌های ساحوی، اسناد ساختمانی و غیره که توسط مشاورین و شرکت‌های مجری این پروژه تهیه می‌گردند، داده خواهد شد.

الف. تعاریف:

کلمات و یا اصطلاحات مندرج این تفاهم‌نامه دارای معانی ذیل می‌باشند، مگر اینکه حین ضرورت در آن تغییر وارد شود:

"پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل" یا "مطالعه مفهومی" (ضمیمه 1) به معنایی مطالعه مفهومی مقدماتی (ضمیمه 1)، 2017، است که تمام فعالیت‌های پروژه و اقدامات فیزیکی پلان شده را در جریان مدت این پروژه به طور جامع تشریح می‌نماید. این سند ضمیمه لاینفک این تفاهم‌نامه می‌باشد.

"ساحه پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل" عبارت است از زون خاص در ساحات تاریخی مرکزی کابل - در امتداد دریای کابل در نواحی 1 و 2 شاروالی - قسمیکه به وضوح در اسناد پروژه با ساحات و فعالیت‌های مختلف مشخص گردیده و به شرح زیر تعریف می‌گردد:

- i. **"بخش نوسازی و استفاده مجدد"** به ساحه ماشین خانه و ساختمان های سنگی همجوار آن، واقع در منطقه جوی شیر، قسمیکه در بخش 4.2.2 مطالعه مفهومی مقدماتی مشخص گردیده است، اشاره می کند.
- ii. **"بهسازی و بهبود دسترسی"** عبارت از فعالیت های می باشد که در ساحات مسکونی به شمول جوی شیر، اندرابی و چنداول در حال انجام است، قسمیکه در بخش 4.2.3 مطالعه مفهومی مقدماتی مشخص گردیده است.
- iii. **"منظرسازی و فضای عامه"** عبارت از فعالیت های می باشد که در ساحات سینمای پامیر، پل آرتن، شاه دو شمشیره و جوی شیر در حال انجام است، قسمیکه در بخش 4.2.5 مطالعه مفهومی مقدماتی مشخص گردیده است.
- iv. **"زیربناهای شهری و عامه"** به احداث پل ها برای عابران پیاده و بهسازی ساحات اطراف سرک ها، قسمی که در بخش 4.2.6 مطالعه مفهومی مقدماتی مشخص گردیده، اشاره می کند.
- v. **"آموزش اجتماعی- اقتصادی حرفوی"** به فعالیت های آموزشی که در مرکز تعلیمات حرفوی بنیاد فرهنگی آقاخان در مجتمع جنگلک در حال انجام است و شاگردان را از ساحات مسکونی اطراف پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، در نواحی 1 و 2 جذب می کند، اشاره می نماید.

"تغییر در اجزای پروژه" به حذف بخش "استحکام بخشی و بازسازی" - بخش 4.2.1 مطالعه مفهومی مقدماتی - توسط وزارت امور خارجه فدرال آلمان، اشاره می کند. هرچند، جنبه های این بخش که می تواند به فعالیت های دیگر ادغام شود، با ارائه خدمات تسهیلات اجتماعی یا مکان های تجاری به عنوان بخشی از "بخش نوسازی و استفاده مجدد" یا "بهسازی و بهبود دسترسی" انجام می شود.

"حریم" به منطقه اطلاق میگردد که در محدوده 500 متر در تمام اطراف آبدات تاریخی مهم تحت پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل قرار دارد، که توسط ریاست حفظ و ترمیم آبدات تاریخی وزارت اطلاعات و فرهنگ بعنوان یک ساحه و آبدۀ تاریخی شناخته شده است. به حکم ماده 21 قانون حفظ آثار تاریخی و فرهنگی 2004 افغانستان، که صراحت دارد: **"هرگاه آبدۀ تاریخی و فرهنگی در جوار ملکیت شخص موقعیت داشته باشد و مالک بخواهد ملکیت خویش را تعمیر و یا در ساختمان آن تغییر وارد نماید، در این صورت اخذ اجازه قبلی اداره حفظ و ترمیم آبدات تاریخی حتمی می باشد"** نمی توان در آن تغییراتی را وارد کرد.

"دوره ترک مسولیت" (به بخش 14.2 مراجعه کنید)

"کمک های مالی" (به بخش های 9.2، 9.3، و 9.4 مراجعه کنید)

"گروپ هماهنگی پروژه" (ضمیمه 1- بخش 5.3.2) به معنایی آنده از متخصصان است که از ادارات همکار نمایندگی می کنند. مسولیت این گروپ فراهم سازی تسهیلات و حمایت مؤثر از پروژه و تمام اجزای آن، به شمول تهیه طرح های معماری و منظرسازی (لندسکیپ)، پیشبرد فعالیت ها و امور مقدماتی پروژه، تطبیق کارهای ساختمانی فزیک و منظرسازی

میباشد. از آنجاییکه این پروژه مستلزم انجام فعالیت های مختلف در ساحه جغرافیایی وسیع است و نیازمند کار با ذینفعان محلی به طور مستقیم می باشد، ممکن چندین مکانیزم هماهنگی در جریان تطبیق این پروژه، نیاز باشد.

"ساحه ماشین خانه" (ضمیمه 1 - بخش 4.2.2.2) عبارت از مجتمع صنعتی تاریخی ماشین خانه است که در جوار دریای کابل در محله جوی شیر، در ناحیه 2 شاروالی، قرار دارد. مساحت این ساحه در حدود 6.3 هکتار زمین بوده که توسط دیوار احاطه شده است و 32 ساختمان تاریخی جداگانه، به شمول گدام های بزرگ سنگی و ساختمان های اداری همراه با تعدادی از ساختمان ها و زیربناهای که اخیراً برای حمایت از استفاده قبلی آن، اعمار گردیده اند، را در خود جای داده است.

"پلان عملیاتی و حفظ و مراقبت ماشین خانه" به معنایی مجموعه از اسنادی است که اصول کلیدی و پالیسی های مدیریتی، روش های مالی، و جدول زمانی پیشنهادی را برای اجرای مؤثر امور عملیاتی ساحه ماشین خانه بعد از بازسازی، شرح می دهد. بر اساس "مطالعه امکان پذیری مالی تجاری" که در جریان پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، انجام خواهد شد، شیوه های مختلف برای اداره و بهره برداری این ساحه بعد از بازسازی تهیه و با متصدیان امور جهت بررسی و تأیید، شریک خواهد گردید.

"پلان عملیاتی و حفظ و مراقبت"

تمامی اجزای دیگر پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، همراه با اسناد مهم که پروسه ها و پروسیجرهای حفظ و مراقبت را تشریح می کنند، به ادارات ذیربط که مسئولیت نگهداری و حفظ و مراقبت آنها را بر عهده دارند، تسلیم داده می شود.

"محلات، آبدات و ساحات میراث تاریخی" عبارت از ساختمان، ساحه یا منظری است که از لحاظ اجتماعی و یا معماری دارای اهمیت خاص بوده و توسط ریاست حفظ و ترمیم آبدات تاریخی وزارت اطلاعات و فرهنگ به حکم قانون حفظ آثار تاریخی و فرهنگی 2004 افغانستان ثبت گردیده است. ماده 12 این قانون تصریح میدارد که "تغییر در ساختمان عمارت سجل شده ای دارای ارزش تاریخی و هنری بدون اجازه وزارت اطلاعات و فرهنگ ممنوع است ...".

"موافقتنامه مالی و پروژه" به معنای موافقتنامه ای مالی و پروژه وی می باشد که در پاراگراف 5 (vi) الف) گزارش ذکر گردیده است.

"موافقتنامه جداگانه" به معنایی موافقتنامه جداگانه مربوط به موافقتنامه مالی و پروژه می باشد که در پاراگراف 5 (vi) ب) گزارش ذکر گردیده است.

3. تسهیلات پیشنهادی پروژه

3.1 روش عمومی که مورد توافق طرفین برای کارهای ترمیماتی، ساختمانی، و منظرسازی پیشنهادی در پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل قرار گرفته است، عبارت است از احیای منظر طبیعی و اعمار دوباره تسهیلات ساختمانی در مطابقت با میثاق های بین المللی حفظ و ترمیم آبدات تاریخی. فراهم سازی تسهیلات خدماتی جدید میبایست استفاده مجدد از این ساحات را برای فعالیت هایی به شمول تجاری، فرهنگی و تفریحی ممکن سازد. معلومات در مورد تسهیلات مقدماتی پیشنهادی پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل در مطالعه مفهومی مقدماتی ارائه گردیده است، ولی ممکن است بعد از تهیه دیزاین های تفصیلی و اسناد هزینه ای، تغییراتی در آن وارد گردد.

4. مراحل پروژه:

طرفین تصدیق می‌دارند که اجزای مختلفی که تحت پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، پیشنهاد گردیده اند، نیاز به مراحل مختلف کاری دارند. هر جزء یا بخش پروژه جهت اجرا به "واحدهای" واضح تقسیم گردیده اند، قسمیکه در مطالعه مفهومی مقدماتی (بخش های 4.2.2.5 - 4.2.6.5) تشریح گردیده است. هدف از پروسه اجرا در چندین مرحله اینست تا اطمینان حاصل گردد که واحدهای جداگانه پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل به طور منظم و درست دیزاین، برنامه ریزی و اجرا می‌گردد، قبل از اینکه واحد دیگر آغاز گردد.

طرفین درک می‌کنند که پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل یک پروژه چندین ساله است. این پروژه شامل مراحل مختلف دیزاین، داوطلبی، اجرا، و پیشبرد امور می‌باشد؛ و نیاز دارد تا خدمات مستمر توسط مدیریت پروژه ارائه شود. با در نظر داشت تغییراتی که ممکن است در اسناد برنامه ریزی این پروژه و ضمایم این تفاهم نامه یا سند مربوطه واقع گردد، طرفین موافقه دارند که مراحل مختلف این پروژه به شرح زیر می‌باشد:

4.1 مرحله اول: سروی، مستند نگاری و طراحی تفصیلی

این مرحله شامل تهیه طرح های مهم مهندسی و برنامه ریزی برای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل می باشد. تمام اسناد و مدارک موجوده پروژه، طرح و دیزاین و مواد ساختمانی که برای احداث مناظر طبیعی، اعمار ساختمانها و سیستم های میخانیکی در افغانستان قابل دسترس می باشند، همواره مرور و تعدیل خواهند گردید. در هماهنگی با مشاورین تخنیکی، دیزاین و خصوصیات سیستم های مناسب میخانیکی، برقی و نل دوانی تدارک خواهد گردید. خدمات بیشتر، مانند تهیه "مطالعه امکان پذیری مالی تجاری" برای ساحه ماشین خانه و تست لابراتواری در این مرحله انجام خواهد شد.

4.2 مرحله دوم: اسناد ساختمانی و داوطلبی

خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان پس از تکمیل مرحله طرح و دیزاین تفصیلی برای اجزای جداگانه پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، در تهیه و نظارت از پروسه تهیه تمام اسناد ساختمانی برای ساختمانهای مختلف و منظرسازی تلاش خواهد کرد. این اسناد، زمینه را برای حصول مشخصات و مقادیر مواد ساختمانی مورد ضرورت جهت تهیه اسناد داوطلبی فراهم خواهد نمود.

4.3 مرحله سوم: داوطلبی

برای آن بخشها و کارهایی که خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان خود مجری آن نبوده و نیاز به استخدام قراردادی دارد، بسته کامل احجام کار برای مشوره های طراحی، امور ساختمانی و میخانیکی، خدمات برقی و نلدوانی تهیه گردیده و اساس اسناد داوطلبی و مناقصه های رقابتی را برای انجام این کارها تشکیل خواهد داد. قراردادی های واجد شرایط بیرون نویس (شارت ایست) گردیده و دعوت به ارائه ارقام و هزینه انجام کارها مطابق با اسناد داوطلبی می گردند. خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان در مشورت با "گروپ هماهنگی پروژه" قراردادی یا قراردادی های عمومی را بر اساس تجربه و سابقه کاری آنها در انجام پروژه های مشابه، انتخاب خواهد نمود. قراردادهای با در نظر داشت منافع دولت جمهوری اسلامی افغانستان صورت خواهد گرفت.

4.4 مرحله چهارم: منظرسازی، ساخت و ساز و تجهیز:

برای بخشی از امور پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آقاخان تلاش می نمایند تا برای حصول اطمینان از فعالیت های لازم امور حفاظتی و کارهای ساختمانی و منظرسازی یک قراردادی

عمومی را از طریق داوطلبی شفاف انتخاب نماید.

4.5 مرحله پنجم: ایجاد نهاد مدیریتی برای ساحة ماشین خانه:

اداره عملیاتی و خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان در همکاری با یکدیگر تلاش می‌ورزند تا اسناد را لازم برای ایجاد نهاد مدیریتی و تشریح وظایف منسوبین آن که مسؤلیت مدیریت و بهره برداری ساحة نوسازی و بازسازی شده ماشین خانه را بر عهده خواهد داشت، تهیه نمایند.

4.6 مرحله ششم: اتمام پروژه

پس از اتمام کارهای عمده ساختمانی، احیای منظر طبیعی و نصب سیستم‌های میخانیکی، برقی و نل دوانی در ساحة ماشین خانه، آزمایشهای اجرایی جهت حصول اطمینان از فعال بودن تمام سیستم‌های ساختمانی انجام خواهند شد. طرز نگهداری و پلان حفظ و مراقبت آینده این ساحة را خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان تدوین نموده و با تمام طرفها شریک می‌سازد. برای کارمندان بخش حفظ و مراقبت، جلسات آموزشی دایر می‌گردد تا از آمادگی آنان در قسمت نگهداری تمام ساختمانها، منظر و تمام شبکه‌های خدماتی، منجمله آبیاری، میخانیکی، برقی، آبرسانی و فاضلاب اطمینان حاصل گردد.

4.7 مرحله هفتم: تسلیمی پروژه:

مناظر عامه و ساختارهای که خارج از ساحة ماشین خانه اعمار می‌گردند، بعد از اتمام کارهای بازسازی و احیای آنها، برای بهره برداری و حفظ و مراقبت در آینده، به دولت افغانستان تسلیم خواهد گردید.

5. مدیریت و بهره برداری ساحة ماشین خانه:

5.1 این بخش از تفاهم نامه چارچوب کلی را برای تهیه پلان بهره برداری، حفظ و مراقبت و ایجاد ساختار مدیریتی دراز مدت برای ساحة ماشین خانه بعد از بازسازی، قسمیکه در بخش 4.5 در فوق ذکر گردید، ارائه می‌دهد، و جزئیات شرایط به منظور حصول اطمینان از بهره برداری مؤثر و نگهداری این ساحة، ذیلاً بیان می‌گردد. برای این منظور و بعد از اتمام برنامه نوسازی و استفاده مجدد، اداره عملیاتی و خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان به شرح ذیل موافقه دارند؛

5.1.1 ترتیب جدول زمانی و مشخصات برای حفظ و مراقبت ساختمانها و ساحة و باغ داری در ساحة ماشین خانه؛

5.1.2 تشکیل و ایجاد یک نهاد شفاف مدیریتی و عملیاتی (دولتی یا مشارکت دولتی - خصوصی) برای ساحة ماشین خانه که بتواند این مجتمع چند منظوره را به طور مؤثر مدیریت کرده و اشتغال دراز مدت با ثبات و فرصت‌های اقتصادی و منافع را برای مردم محل ایجاد کند.

5.2 طرفین متعهد اند و اطمینان می‌دهند که از متخصصان افغانی که در تیم مدیریت ساحة ماشین خانه جهت اداره و بهره برداری این ساحة و تسهیلات آن به شیوه درخور اهمیت آن بعنوان ساحة دارای اهمیت عمده تاریخی، تجاری و تفریحی کار می‌کنند، حمایت صورت می‌گیرد.

6. گروه هماهنگی

6.1 پس از امضای این تفاهم نامه، گروه هماهنگی ("**گروه هماهنگی**") جهت تسهیل اجرای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل ایجاد خواهد شد. این گروه مشتمل بر دو عضو رسمی می‌باشد که هر کدام برای یک دوره 1 ساله قابل تمدید تعیین می‌گردد. یکی (1) از آنها توسط اداره عملیاتی تعیین گردیده و از آن نمایندگی می‌کند، یک نفر (1) هم توسط خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان تعیین گردیده و از مؤسسات ذریع شبکه انکشافی آقاخان نمایندگی می‌کند. اولین رئیس گروه هماهنگی با اتفاق نظر همه در جریان اولین جلسه گروه هماهنگی تعیین خواهد گردید. مشاور نظارت بر پروژه نقش منشی جلسات گروه هماهنگی را ایفا خواهد نمود.

6.2 توجه عمده گروه هماهنگی، تسهیل بخشیدن تمام فعالیت‌هایی است که زمینه را برای اجرای این پروژه مساعد می‌سازد و هم چنان بر فعالیت‌هایی که در جریان انجام کارهای فیزیکی صورت می‌گیرد، متمرکز بوده اما به آنها محدود نمی‌باشد، که موارد ذیل را شامل می‌شود؛ (1) کمک به واگذار کردن ساحات مختلف تحت پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل به خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان یا شعبه تعیین شده آن، (2) تسهیل قواعد و دستورالعمل‌های امنیتی که بر مبنای آن امنیت کارمندان و اموال خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان در ساحه توسط حکومت افغانستان تأمین گردد، (3) حمایت از ایجاد طرز العمل روشنی که کارمندان خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان و شبکه انکشافی آقاخان، تأمین کنندگان مواد مورد ضرورت پروژه و قراردادی‌های فرعی پروژه، بدون کدام ممانعت به ساحه دسترسی داشته باشند، (4) تسهیل در تهیه اسناد و مدارک مورد نیاز برای حمایت از اخذ مجوز، و تأییدیه‌های مورد نیاز برای اجرای کارها، (5) طی مراحل نمودن درخواست‌ها برای معلومات و اعلانات عامه، (6) تهیه، بررسی و تأیید اسناد که جریان پیشرفت پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل را به طور منظم نشان بدهد، و (7) نظارت بر پیشرفت کارهای فیزیکی در ساحه.

6.3 ممکن است اعضای غیر رسمی بیشتری از گروه هماهنگی برای اشتراک در جلسه‌های این گروه بر اساس توضیح روشن از ارتباط مستقیم آنان با کار گروه انتخاب گردند.

6.4 جلسه گروه هماهنگی حد اقل یک بار در هر سه ماه یا در هر زمان دیگری به درخواست یکی از اعضای آن تشکیل می‌گردد.

7. انتقال مواد موجوده غیر ضرورت و ایجاد لیست موجودی

7.1 خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان مواد و تجهیزات ارزشمند موجود در ساحات مختلف تحت پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل را که اضافی بوده و یا در کارهای بازسازی مورد استفاده قرار نمی‌گیرند، شناسایی خواهد کرد.

7.2 به منظور تسهیل مدیریت استراتژیک و هماهنگ این مواد و تجهیزات، خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان یک لیست موجودی را ایجاد خواهد کرد. لیست موجودی، مواد و تجهیزات را به کتگوری‌های مختلف طبقه بندی کرده و معلومات بیشتر را در مورد نوعیت، تعداد و وضعیت این اقلام ارائه خواهد کرد. لیست موجودی بعد از موجودی فیزیکی این مواد و تجهیزات ایجاد خواهد گردید که این کار در حضور نهاد دولتی ذریع که مسئولیت ساحه را بر عهده دارد، انجام می‌گردد. خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان، لیست موجودی را بعد از تکمیل، با نهاد دولتی ذریع که مسئولیت ساحه را بر عهده دارد، شریک خواهد ساخت، ساحه که لیست موجودی برای آن تهیه گردیده است.

- 7.3 در صورتی که نهاد دولتی که مسئولیت ساحه را بر عهده دارد، در ظرف یک ماه بعد از دریافت لیست موجودی، در مورد مواد و یا تجهیزات ذکر شده در لیست موجودی اظهار نظر ننماید و با خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان نظریات خویش را شریک نسازد، این مواد و یا تجهیزات انتقال داده خواهد شد.
- 7.4 هزینه های مربوط به انتقال مواد و تجهیزات از ساحات تحت پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل توسط دولت جمهوری اسلامی افغانستان پرداخت می گردد.

8. نقش و مسئولیت های طرفین

8.1 مسئولیت های اداره عملیاتی:

به تعقیب این تفاهم نامه و در جریان مدت این پروژه، اداره عملیاتی مسئولیت های ذیل را دارد:

- 8.1.1 نتایج هر گونه مطالعات، گزارش های تخنیکی یا آمار دیگر مربوط به ساحه پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل و مناطق همجوار را با شبکه فرهنگی آقاخان شریک می سازد؛
- 8.1.2 پس از بررسی و تأیید قبلی مطالعه مفهومی مقدماتی، در صورت لزوم، پیشنهادهای دیزاین اصلاحی را بازنگری می نماید؛
- 8.1.3 تمام مالیات دولتی و مالیات ملکیت ساحاتی را که تحت این پروژه قرار دارند، به شمول مالیات و محصول صفایی شاروالی و مالیات دیگر را پرداخت می کند.
- 8.1.4 تمام تأییدیه ها، موافقت نامه ها و اجازه نامه ها را تهیه و صادر کرده و در تسهیل بخشیدن هر مرحله این پروژه، کمک می نماید؛
- 8.1.5 تسهیل هماهنگی با تمام ارگانها و وزارت خانه های دولت جمهوری اسلامی افغانستان و اولویت دادن به تهیه تأییدیه ها، موافقت نامه ها و اجازه نامه های رسمی لازم برای مطالعات مقدماتی، پلانها، دیزاینها و اجرای به موقع و سریع پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل؛
- 8.1.6 تضمین می نماید که با هزینه دولت جمهوری اسلامی افغانستان، امنیت کارمندان خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان و کارمندان دیگر شبکه انکشافی آقاخان، مواد ساختمانی و تجهیزات را در جریان مستندنگاری و اجرای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل به شیوه ای که تا حد ممکن مانع کارهای بازسازی و ساختمانی نشوند و آنرا توقف ندهند، تأمین نماید؛
- 8.1.7 تعیین نماینده ارشد مناسب در گروپ هماهنگی برای تهیه معلومات راهبردی، هماهنگی پروژه و مصوبات، موافقت نامه ها و اجازه نامه های رسمی لازم برای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل؛
- 8.1.8 علاوه بر آن، همکاری با طرف های دیگر در جریان پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل و تلاش و کمک لازم.

8.2 مسئولیت های مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آقاخان:

خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان مسئولیت های ذیل را عهده دار می باشد:

- 8.2.1 انکشاف مدیریت پروژه پیشنهادی/ چارچوب مدیریت ساختمانی برای دیزاین، داوطلبی، قرارداد و سپس اجرای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل در هماهنگی با مشاورین و قراردادی‌های دیگری که به این پروژه گماشته می‌شوند؛
- 8.2.2 تهیه دیزاین و رعایت استانداردهای ساختمانی مناسب برای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل با در نظر داشت میثاق‌های بین‌المللی و بهترین شیوه‌های اعمال شده در سایر پروژه‌های حفاظتی؛
- 8.2.3 نظارت و مدیریت اجرای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل در مطابقت با مراحل که در بخش 4 در بالا به تفصیل بیان گردیده است؛
- 8.2.4 به طور مشخص با توجه به ماده 8.2.3 بالا، تعیین کردن "تیم طراحی پروژه" جهت تهیه پیشنهادهای طراحی تفصیلی و اسناد داوطلبی برای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل. این کار ممکن است شامل پیشنهادهای طراحی منظر، دیزاین‌های معماری برای ساختارهای موجود، پیشنهادهای انجینیری استراکچر، مطالعات خدمات مهندسی، و سروی‌های شرایط موجوده گردد، اما لزوماً به آن‌ها محدود نمی‌باشد؛ و
- 8.2.5 تعیین نماینده‌ای در گروپ هماهنگی.

9. موارد عمومی موافقتنامه دوجانبه

- 9.1 طرفین تصدیق می‌نمایند که شبکه انکشافی آقاخان و مؤسسات مربوطه آن که انتظار می‌رود پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل را به انجام رسانند، در نتیجه درخواست مستقیم از جانب دولت جمهوری فدرال آلمان و دولت جمهوری اسلامی افغانستان در این پروژه شامل گردیده‌اند، و شبکه انکشافی آقاخان و مؤسسات آن کاملاً مؤسسات غیر انتفاعی بوده و به هیچ وجه از اشتراک در این پروژه بهره مالی نمی‌برند. بنابراین، انتظار نمی‌رود که شبکه انکشافی آقاخان و مؤسسات مربوطه آن ملزم به تهیه بودجه جهت پوشش هزینه‌های پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل باشند، و اگر در هر نقطه آشکار گردد که بودجه کافی تحت موافقتنامه مالی و پروژه جهت پوشش دادن هزینه‌های این پروژه به طور کامل از جانب بانک انکشافی آلمان در دسترس نیست، شبکه انکشافی آقاخان و مؤسسات مربوطه آن ملزم به تداوم شمولیت شان در این پروژه نمی‌باشند.
- 9.2 برای اجتناب از تردید، تصدیق می‌گردد که رهبری تخنیکی پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل را خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان انجام می‌دهد و هر گونه حقوق و الزامات شبکه انکشافی آقاخان تحت این تفاهم نامه به دیگر مؤسسات مربوط به شبکه انکشافی آقاخان که برای انجام چنین فعالیت‌ها در رابطه به پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل در افغانستان مناسب هستند، منتقل می‌گردد.
- 9.3 اداره عملیاتی تنها در حوزه اختیارات ذکر شده در این تفاهم نامه می‌تواند اعمال نظر نماید، و تفاهم نامه هذا تعهدات قانونی، معتبر و الزام آور قابل اجرای آنها را در مطابقت با شرایط و ضوابط این تفاهم نامه تشکیل می‌دهد.
- 9.4 در صورتی که دستیابی به تعهدات مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آقاخان توسط عوامل خارج از کنترل متعارف به شمول حوادث طبیعی، نا امنی، و عملی که توسط یکی از عوامل محلی، ملی یا منطقوی دولت جمهوری اسلامی افغانستان انجام گردد، مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آقاخان بعد از مشوره با اداره عملیاتی از انجام تعهدات مندرج این تفاهم نامه معذور می‌باشد.
- 9.5 اداره عملیاتی تعهد می‌نماید تا وزارت خانه‌ها، مقامات، کمیسیون‌های ذیربط، نهادها و ریاست‌های مربوطه دیگر که با این تفاهم نامه مرتبط و یا از آن متأثر می‌گردند را مطلع سازند تا از اجرای مؤثر مفاد این سند اطمینان حاصل

شده و اقدامات لازم به منظور اجرائات محتویات این تفاهم نامه با در نظر داشت قوانین افغانستان روی دست گرفته شود.

9.6 طرفین تعهد می نمایند که به هیچگونه عملی متوصل نمی شوند و یا هم از انجام عملی خودداری نمی کنند، و به هیچ کس دیگری صلاحیت و اجازه نمی دهند که به نمایندگی از آنان عمل و یا کاری را انجام دهند که به شکل مستقیم و یا غیر مستقیم در تضاد با محتویات این تفاهم نامه قرار داشته باشد.

9.7 طرفین اصول یکپارچگی، استقلال و دور از تعصب را مورد احترام قرار داده و آنها را عامل مهم برای فعالیت و اعتبار طرفین و همچنان موفقیت پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل می پندارند.

9.8 اداره عملیاتی مطلع هست که شبکه انکشافی آقاخان مشتمل بر مؤسسات زیادی با ماموریت های مشخص می باشد، که به تفصیل در توافقنامه همکاری بین حکومت افغانستان و امامت اسماعیلیه ذکر گردیده است، و بدینوسیله طرفین به واگذاری و تفویض مسئولیت ها در بین این مؤسسات شبکه انکشافی آقاخان به ارتباط این تفاهم نامه برای پیشبرد مؤثر امور، توافق دارند.

9.9 در صورتی که کدام موضوع در این تفاهم نامه ذکر نشده باشد، باید به آن به شیوه پرداخته شود که مورد قبول طرفین باشد. در این خصوص، هر یکی از طرفین باید پیشنهادی را که توسط طرفهای دیگر ارائه می گردد، مورد توجه قرار دهد.

9.10 "حوادث خارج از کنترل": عبارت است از هر حادثه خارجی که از کنترل منطقی طرفین خارج باشد و بر اجرای تعهدات شان تأثیر نماید. حوادث خارج از کنترل شامل آتش سوزی، سیلاب، انفجار، تصادف، جنگ، اعمال تروریستی، اعتصاب، تحریم، نیازهای دولتی، قدرت مدنی یا نظامی، حوادث ناگهانی و غیر قابل پیش بینی طبیعی، تغییرات در قوانین و مقررات، عدم توانایی در تأمین امنیت مواد و خدمات گردیده، اما لزوماً به اینها محدود نمی گردند.

برخلاف آن چه که در اینجا ذکر گردیده است، هیچ یکی از طرفین مسئول کوتاهی یا نقض اجرای هر بخشی این تفاهم نامه برای ناکامی یا تأخیر در اجرای تعهدات آن نخواهد بود، در صورتی که چنین ناکامی یا تأخیر به سبب عواملی که خارج از کنترل معقول و منطقی طرف است، بوقوع پیوسته باشد. هر گونه تأخیر و یا نقض، تا زمانی که حوادث خارج از کنترل متوقف نگردد، این تفاهم نامه را به حالت تعلیق در می آورد.

اگر حوادث خارج از کنترل، بیشتر از [شش (6) ماه] دوام پیدا کند، هر یکی از طرفین می تواند این تفاهم نامه را خاتمه بخشد.

10. تمویل مالی پروژه

10.1 بودجه این پروژه مستقیماً به خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان (قسمیکه این ماده در موافقتنامه مالی و پروژه مشخص شده است) برای اجرای پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل تحت موافقتنامه های میان نهاد اجرایی پروژه و وزارت امور خارجه فدرال آلمان (بانک انکشافی آلمان)، پرداخت می گردد.

10.2 تمویل مالی از مجرای بودجه دولت جمهوری اسلامی افغانستان ارسال نمی شود.

10.3 خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان تنها ارگان مجاز به درخواست پرداخت مخارج از محل تمویل مالی می باشد.

10.4 تمویل مالی، تمام هزینه های فعالیت های پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، به استثنای فرنیچر، وسایل و تجهیزات قابل انتقال را پوشش می دهد. با این وجود، اگر بودجه اضافه یا بودجه مصرف نشده برای این منظور در دسترس باشد، به تقییب تصویب بانک انکشافی آلمان، چنین بودجه ای برای تهیه فرنیچر، وسایل یا تجهیزات قابل انتقال میتواند مورد استفاده قرار گیرد، و در این صورت خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان امکان گسترش حوزه فعالیت اش فراتر از پروژه اولیه و نظارت بر استفاده از چنین بودجه ای را مورد بررسی قرار خواهد داد.

11. اجرای این تفاهم نامه

- 11.1 هرگونه معلومات محرمانه که در چارچوب اجرای این تفاهم نامه دریافت می‌گردد، باید محرمانه باقی بماند، و دریافت کننده آن باید با همان درجه‌ایکه از معلومات محرمانه خود نگهداری می‌کند، آنرا محرم نگهدارد.
- 11.2 تمام ارتباطات خارجی، تبلیغات یا معلومات مربوط به پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل تنها توسط گروه هماهنگی و یا به تأیید گروه هماهنگی صورت می‌گیرد و نه توسط یکی از طرفین که به تنهایی اقدام به این کار می‌کند. متن، جمله بندی و زمانبندی چنین ارتباطات، تبلیغات یا معلومات باید قبل از انتشار توسط گروه هماهنگی یا اکثریت اعضای گروه تأیید گردد.
- 11.3 در صورتی که بین مفاد موافقتنامه مالی و پروژه و موافقتنامه جداگانه از یک سو و تفاهم نامه از سوی دیگر، کدام تناقضی وجود داشته باشد، طرفین توافق دارند که به مفاد موافقتنامه مالی و پروژه و موافقتنامه جداگانه اولویت داده می‌شود.
- 11.4 ضمیمه مندرج ذیل، بخش جدایی ناپذیر این تفاهم نامه می‌باشد. در صورتی که کدام تناقضی بین مفاد این ضمیمه و متن اصلی تفاهم نامه هذا مندرج فوق وجود داشته باشد، به مفاد متن اصلی این تفاهم نامه اولویت داده می‌شود.

ضمیمه 1: "پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل" مطالعه مفهومی مقدماتی، کابل افغانستان، 2017

12. نمایندگان

- 12.1 هر یکی از طرفین نماینده خود را برای اجرای تفاهم نامه هذا ذیلاً معرفی و تعیین می نماید:
- 12.1.1 اداره عملیاتی:
- 12.1.2 مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آقاخان: اجمل میوندی، رئیس عمومی بنیاد فرهنگی آقاخان- افغانستان یا فردی که توسط وی تعیین می‌گردد.

13. محدودیت های این تفاهم نامه

- 13.1 این تفاهم نامه تنها به فعالیت های بازسازی که تحت پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل تشریح گردیده است، مربوط می‌گردد.
- 13.2 هیچ یکی از مواد این تفاهم نامه نباید منحصبت تجارت مشترک، که ایجاد کننده روابطی با یک نهاد یا مشارکتی میان طرفها است، تفسیر و تعبیر گردد.

14. اختلافات، منازعات و دعاوی

- 14.1 در صورت بروز هر گونه اختلاف، منازعه یا دعوی بین طرفین بر سر تعبیر و یا عملی نمودن این تفاهم نامه، طرفین باید به نهایت حسن نیت عمل نموده و راه حل دوستانه‌ای را برای حل آن جستجو نمایند. تمام طرفها باید منافع مردم و دولت جمهوری اسلامی افغانستان و منافع شبکه انکشافی آقاخان و مؤسسات ذیربط آنرا در ارتباط به فعالیت‌های شان در افغانستان مد نظر داشته باشند. تمام طرفها تعهد می‌نمایند که به هر وسیله ممکن اختلافات

را به موقع، عادلانه و منصفانه در ملاحظه داشتن روابط نیک و پایدار بین دولت جمهوری اسلامی افغانستان، امامت اسماعیلیه و شبکه انکشافی آفاخان، حل نمایند.

14.2 در صورتی که در مدت (7) روز، راه حلی میان طرفین یا طرفها در ارتباط به اختلافات، منازعات، یا دعوی، حاصل نگردد، موضوع باید نظر به ماهیت قضیه به جلسه‌ای با حضور نمایندگان ارشد طرفین و بانک انکشافی آلمان ارجاع گردد. این جلسه می‌تواند از طریق درخواست کتبی از سوی هر یک از طرفین به هدف ذکر شده، دایر گردد.

14.3 در صورتی که بعد از طی پروسیجر که در ماده 14.2 فوق ذکر گردید، راه حلی به ارتباط اختلافات، منازعات یا دعوی، پیدا نشود، هر گونه اختلاف در رابطه به این سند باید به وسیله قوانین حکمیت کمیسیون سازمان ملل متحد در مورد قانون تجارت بین المللی در لندن در حضور سه حکم که در مطابقت با چنین قوانین انتخاب می‌گردند به زبان انگلیسی حل و فصل گردد.

14.4 دولت جمهوری اسلامی افغانستان باید از هرگونه دعوی که ممکن است علیه مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آفاخان، سهیم در این پروژه داشته باشد، صرف نظر نماید، مگر اینکه این چنین دعوی به طور مستقیم از سوء رفتار یا غفلت عمدی ناشی شده باشد و دولت جمهوری اسلامی افغانستان باید آنها، مدیران، مامورین، کارمندان، نمایندگان، مشاورین و قراردادی‌های فرعی آنها را از هرگونه و در مقابل هر نوع دعاوی، اقدامات، مسئولیت‌ها، یا هزینه‌هایی که توسط آنها به واسطه احکام این تفاهم نامه و مشارکت شان در پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل متحمل می‌گردند، مصنون بدارد. علاوه بر این، دولت جمهوری اسلامی افغانستان مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آفاخان را در مقابل خسارات و صدمه که توسط شخص سومی ادعا می‌شود، که ممکن است مربوط به اعمال غفلت کدام نهاد دولتی باشد، تحت حمایت قرار می‌دهد.

14.5 این تفاهم نامه بالای جانشینان طرفهای امضا کننده، لازم الاجراء بوده و در سه نقل اصلی به لسان های دری و انگلیسی ترتیب گردیده است، با این شرط که اگر هرگونه اختلافات در تفسیر این سند بوجود بیاید، نسخه انگلیسی آن اساس قرار داده می‌شود.

14.6 این تفاهم نامه تحت قوانین نافذ دولت جمهوری اسلامی افغانستان اداره می‌شود.

15. مدت زمان و انفاذ

15.1 این تفاهم نامه بعد از امضای آن توسط طرفها نافذ می‌گردد.

15.2 روابط قانونی که در این تفاهم نامه میان طرفها در جریان کارهای بازسازی فزیک که تحت پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل (در بخش های 4.1، 4.2، 4.3، 4.4 و 4.6) پیش بینی گردیده، ایجاد می‌گردد، تحت شرایط ذیل خاتمه پیدا می‌کند:

- یا در ختم یک سال از دوره ترک مسئولیت پس از تاریخ که پروژه تغییر نمای اطراف دریای کابل، با توجه به هر بخش، تکمیل می‌گردد،

- یا به تاریخی که موافقتنامه مالی و پروژه بنا به هر دلیلی خاتمه پیدا می‌کند، هرکدام که زودتر واقع گردد، روابط قانونی خاتمه پیدا می‌کند.

15.3 روابط قانونی که تحت بخش های 4.5 و 5 فوق میان طرفین ذکر گردیده است، تحت یک موافقتنامه جداگانه با تاریخ ختم جداگانه، تعریف و مشخص می گردد.

16. تعدیل و فسخ

- 16.1 این تفاهم نامه در هر زمان با موافقه کتبی طرفین تعدیل شده می تواند.
- 16.2 هر طرف می تواند نظر به صلاحدید خود از طریق ابلاغ شش ماهه قبلی مبنی بر فسخ، و بدون موجب شدن تعهدی، این تفاهم نامه را فسخ نماید. همچنان مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آقاخان می توانند این تفاهم نامه را در هر زمانی و به صورت عاجل، بعد از اطمینانش مبنی بر این که دولت جمهوری اسلامی افغانستان و بانک انکشافی آلمان دیگر از پروژه تغییر نمای اطراف کابل حمایت نمی کنند یا به هر دلیلی بودجه پروژه در دسترس قرار نگیرد، فسخ نماید. در صورتی که دولت جمهوری اسلامی افغانستان این تفاهم نامه را فسخ نماید، لازم است تا ابلاغیه فسخ مزین به امضای مسئولین اداره عملیاتی ملی باشد، و در صورتی که مؤسسات ذیربط شبکه انکشافی آقاخان این تفاهم نامه را فسخ نماید، لازم است تا ابلاغیه فسخ مزین به امضای نماینده دیپلوماتیک شبکه انکشافی آقاخان باشد تا از ایجاد شک و تردید جلوگیری به عمل آید.

برای گواهی مطالب فوق الذکر، نمایندگان مطبوع طرفها، این تفاهم نامه را در روز و سال ذکر شده در آغاز، اجرایی ساختند.

اداره عملیاتی و حمایتی انکشاف ملی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان

امضاء توسط .....

اسم:

سمت:

شبکه انکشافی آقاخان (خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان)

امضاء توسط .....

اسم: آقای اجمل میوندی

سمت: رئیس عمومی خدمات فرهنگی آقاخان-افغانستان